

ШЛЯХИ ГЕНІЇВ ПЕРЕТИНАЮТЬСЯ В СУМАХ

Травень 1889 року знаменний для Сум та історії краю. Саме тоді до нашого міста, власне до різних його околиць, приїздили дві знамениті родини: Косачів (письменниці Олена Пчілка та Леся Українка – на Косівщині) та Чехових (серед численних родичів були письменники Антон Чехов та брат Микола, художник) – на Луку до гостинних поміщиків Линтварьових. Попри всю відмінність між цими обдарованими сімействами, їх об'єднувала не лише відданість мистецтву, а й велике горе – неблаганний туберкульоз, на який фатально захворіли і Леся Українка, і Микола Чехов.

Але якщо Косівщина в особі тамтешньої народної цілительки Параски Богуш допомогла юній Лесі підтримати її здоров'я, то Микола Чехов на 31 році життя помер, і поховано його на Лучанському кладовищі.

Із нагоди сумної дати в Будинку-музеї А.П. Чехова було влаштовано вечір-спогад про художника працівниками музею та членами клубу прихильників Антона Чехова. На вшанування різнобічного обдаровання Миколи Чехова (цього глибокого лірика, який крім яскравого малярського хисту, добре музикував, був залюблений у поезію) експонувалися його пейзажі, портрети, шаржі до гуморесок молодшого брата Антона, а також кращі роботи сумських художників, фотографів. Виконувалися музичні твори того часу завсідняками музею в колишньому маєтку Линтварьових Людмилою Богуш, Людмилою та Валентиною Макаровими, Жанною Савельєвою, учнями музичних шкіл; уривки з фамільних листів Чехових читали старший науковий працівник музею Ганна Бойко, актори Володимир Хорунжий та Валентин Бурий.

Завідувачка музею Людмила Євдокимчик та московський дослідник Олександр Подорольський презентували розкішний альбом, присвячений творчості молодого художника, котрий встиг так реалізувати свої неординарні можливості. О. Подорольський провів титанічну діяльність, зібравши численні видання московської

Хата Параски Богуш в с.Косівщині

преси кінця XIX - поч. XX ст., де друкувалися брати Микола та Антон як автори шаржів та гуморесок, завершені та незавершені портрети пензля М.Чехова, підготувавши змістовні тексти та коментарі до ювілейного альбому, котрий Олександр Миколайович щедро подарував музеєві та клубу.

Подиву гідні пошуки та дослідження московського автора, вважаючи на те, що він не фахівець мистецтвознавства, а просто «і фізик і лірик». Змістовні його пояснення до «Зеленої коси», портретів хлопчика, психологічні стани якого можна трактувати як характеристику Ваньки Жукова. І загалом шановний москвич переконливо довів взаємовплив обох братів у творчості, спільність їх тем і своєрідність творчих манер кожного. Над оформленням альбому нат-

хенно працювали москвичі Євген Клодт і Анатолій Турунов.

Цікавим був виступ лебдинського журналіста-ветерана Володимира П'янкова, котрий брав участь у визволенні Криму, відвідав тоді музей Чехова в Ялті, де Марія Павлівна Чехова, молодша сестра, влаштувала для гостей вікторину за творчістю Антона Чехова. В. П'янков вийшов переможцем тої розігри, дістав красиву поштову листівку з фото тодішнього ялтинського музею, яку він подарував музеєві на Луці, а також власну книжку з символічною назвою «Иду красивый, девятистолетний!» Володимир П'янков розповів, що в Криму відвідав тоді й місця, пов'язані з перебуванням там і Лесі Українки. І взагалі ці імена стоять у нас поруч. Нині покійний Пилип Гаврилов написав навіть новелу про те, як

юна Леся того знаменного травня збиралася провідати Чехових на Луці. Найняла візника, під'їхала до маєтку Линтварьових, та, дізнавшись, що Микола Павлович смертельно хворий, повернулася назад на Косівщину, розуміючи, що братам Чеховим було тоді не до розмов про літературу, про мистецтво.

Звичайно, Леся Українка відмінно знала сучасну і класичну літературу, і їй було добре відоме ім'я Антона Чехова. У листі до Олени Пчілки з Сан-Ремо (Чехов також лікувався в Італії) вона відносить його разом з його

неоромантизму, за що їй немало «діставалося на горіхи» від старших колег. Готуючи відсіч редакторів «Київської старовини», котрий вважав, що модернізм українській літературі не потрібний, навіть шкідливий, Леся Українка писала: «Символізм, або декаданс» не можна казати, бо то не все одно. Ібсен і Б'єрнстерне, напр., символісти, але не декаденти, а напр. Мопассан і Чехов по настрою і філософії декаденти, але не символісти...»

Отже, і в сонячній Італії, і в наших Сумах так дивовижно синхронно на поч. XX ст.

Будинок-музей А.П. Чехова. Графіка Олега Солдатенка

улюбленим Мопассаном до декадентів, і це не слід сприймати зі знаком мінус, бо й себе вона вважала модерністкою в літературі, належала до течії

перетиналися життєві і творчі шляхи визначних митців – Лесі Українки й Антона Чехова, та їх родин.

Панас МУДРИК